

ส่วนที่ 1

ข้อมูลสภาพทั่วไปของจังหวัดนครสวรรค์

1. ข้อมูลสภาพทั่วไปของจังหวัดโดยสังเขป

นครสวรรค์ ในอดีตเป็นเมืองโบราณที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาช้านาน จากหลักฐานการขุดค้นพบโบราณวัตถุ สมัยทวารวดี ที่บ้านโคกไม้เดน อำเภอยะไข่

ด้วยเหตุที่ตัวเมืองอยู่ทางทิศตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา และหันไปทางทิศตะวันออก ตอนเช้าจะเห็นดวงตะวันขึ้นตรงหน้าเมืองพอดี หลายคนจึงเรียก เมืองซอนตะวัน แล้วเปลี่ยนไปเป็นนครสวรรค์ ในจารึกของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ซึ่งเป็นรัชกาลที่ ๓ ในราชวงศ์พระร่วง ได้เรียกเมืองนี้ว่า เมืองพระบางเป็นเมืองหน้าด่านของมณฑลราชธานีสุทศชัยแดนฝ่ายใต้ ถัดขึ้นไปมีเมืองคณฑี ที่บ้านโคกอยู่ระหว่างกลางอีกเมืองหนึ่งแล้วก็ถึงเมืองนครชุม ซึ่งก็คือเมืองกำแพงเพชรในปัจจุบัน

ปี 2321 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ครั้นดำรงพระยศเป็นเจ้าพระยามหาคษัตริย์ศึก ได้อัญเชิญ "พระบาง" ส่งกลับคืนยังกรุงเวียงจันทน์ ระหว่างทางได้นำพระบางไปไว้ที่เมืองนครสวรรค์ก่อน เนื่องจากเกิดศึกติดพันกับพม่า ดังนั้น นครสวรรค์จึงมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า เมืองพระบาง

ในสมัยรัชกาลที่ 5 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กระทรวงมหาดไทยจัดรูปแบบมณฑลเทศาภิบาลขึ้นและทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยาศรีสุทนต์ (อยู่) เป็นข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑลเป็นคนแรก ตัวเมืองนครสวรรค์ได้ย้ายไปอยู่ทางฝั่งตะวันตกและฝั่งตะวันออกด้วย จนเกิดเป็นชุมชนใหญ่ขึ้น ตัวอำเภอเมือง อยู่ที่ตำบลบ้านแก่ง

ต่อมา ปี พ.ศ. 2447 ตำบลบ้านแก่งก็ย้ายกลับมาอยู่ที่ปากน้ำโพดังเดิม เรียกว่า ตำบลปากน้ำโพ

ในปี พ.ศ. 2458 สมัยรัชกาลที่ 6 ทรงโปรดเกล้าฯ ให้จัดรูปแบบการปกครองเป็นแบบจังหวัด อำเภอแทนแบบตำบล จึงได้ย้ายตัวเมืองกลับมาอยู่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำอีกครั้งหนึ่ง แล้วให้เรียกชื่อว่า เมืองนครสวรรค์ ดังปัจจุบันนี้

1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดนครสวรรค์ ตั้งอยู่ระหว่างละติจูดที่ 15 องศา 40 ลิปดาเหนือ กับละติจูด 16 องศา 10 ลิปดาเหนือ และระหว่างลองจิจูด 99 องศา 5 ลิปดาตะวันออก กับลองจิจูด 100 องศา 50 ลิปดาตะวันออก อยู่บริเวณตอนกลางของประเทศไทยเหนือเส้นศูนย์สูตร ค่อนไปซีกโลก ด้านตะวันออก

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอปางศิลาทอง อำเภอลำดวนร์ลักษบุรี อำเภอ빙สามัคคี จังหวัด
กำแพงเพชร อำเภอ빙นาราง อำเภอโพทะเล อำเภอบางมูลนาก อำเภอดงเจริญ จังหวัดพิจิตร

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอชนแดน อำเภอบึงสามพัน อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัด
เพชรบูรณ์ อำเภอโคกเจริญ อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอเมืองอุทัยธานี อำเภอกัปปัน อำเภอสว่างอารมณ์ อำเภอลานสัก อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี และอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

จังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่ประมาณ 9,597,677 ตารางกิโลเมตร หรือ 5,998,548 ไร่
เปรียบเทียบกับจังหวัดอื่นๆ ในประเทศไทย นครสวรรค์เป็นจังหวัดขนาดกลางรูปร่างของจังหวัด
นครสวรรค์มีลักษณะเป็นแนวยาวจากทิศตะวันตกกับทิศตะวันออก รูปร่างคล้ายๆ ฝั่เสื่อกางปิกนิน

จังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในธรณีโครงสร้างของแม่น้ำเจ้าพระยาหรืออยู่ในบริเวณที่เรียกว่า "กราเบน" (Graben) อายุทางธรณีของพื้นที่เหล่านี้มีตั้งแต่เก่าแก่ที่สุด จนกระทั่งถึงปัจจุบัน

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดคล้ายแอ่งกระทะ โดยพื้นที่ตอนกลางของจังหวัด เป็นแอ่งที่ต่ำของที่ราบน้ำท่วมถึง สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 22 เมตร แต่บริเวณทิศตะวันออก และทิศตะวันตกจะมีระดับค่อยๆ สูงขึ้นๆ

1.3 ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดนครสวรรค์ มีลักษณะภูมิอากาศประเภททุ่งหญ้าเมืองร้อน (Aw) คือ ค่อนข้างร้อน และแห้งแล้งอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 28.7 องศาเซลเซียส โดยมีอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 34.4 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุด เฉลี่ย 20 องศาเซลเซียส

1.4 ข้อมูลการปกครอง

ประชากรจังหวัดนครสวรรค์ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2559 - 2560

ตารางที่ 1 ตารางแสดงจำนวนประชากรจำแนกตามเขตปกครองรายอำเภอและเพศ พ.ศ. 2559 - 2560

อำเภอ	พ.ศ.2559			พ.ศ. 2560		
	จำนวน ประชากร ชาย (คน)	จำนวน ประชากร หญิง (คน)	จำนวน รวม (คน)	จำนวน ประชากร ชาย (คน)	จำนวน ประชากร หญิง (คน)	จำนวน รวม (คน)
เมืองนครสวรรค์	117,208	125,918	243,126	117,619	126,380	243,999
โกรกพระ	14,912	15,783	30,695	14,891	15,735	30,626
ชุมแสง	27,652	29,241	56,893	27,543	29,137	56,680
หนองบัว	34,099	35,050	69,149	33,979	35,019	68,998
บรรพตพิสัย	42,613	44,292	86,905	42,515	44,190	86,705
เก้าเลี้ยว	17,035	17,787	34,822	16,993	17,749	34,742
ตาคลี	53,768	55,281	109,049	53,262	55,082	108,344
ท่าตะโก	32,704	34,480	67,184	32,669	34,370	67,039
ไพศาลี	35,490	36,516	72,006	35,420	36,496	71,916
พยุหะคีรี	29,954	31,838	61,792	29,913	31,784	61,697
ลาดยาว	43,109	44,886	87,995	42,931	44,741	87,672
ตากฟ้า	19,985	20,668	40,653	19,959	20,639	40,598
แม่วงก์	26,530	26,535	53,065	26,549	26,567	53,116
แม่เปิน	10,486	10,355	20,841	10,541	10,414	20,955
ชุมตาบง	9,420	9,565	18,985	9,458	9,591	19,049
รวม	521,343	545,112	1,066,455	520,575	544,759	1,065,334

แหล่งข้อมูล : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2559 - 2560

จากตารางที่ 1 พบว่า จำนวนประชากรของจังหวัดนครสวรรค์มีจำนวน 1,065,334 คน เป็นชาย จำนวน 520,575 คน คิดเป็นร้อยละ 48.88 เป็นหญิง จำนวน 544,759 คน คิดเป็นร้อยละ 51.12 อำเภอที่มีประชากรมากที่สุด คือ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จำนวน 243,999 คน คิดเป็นร้อยละ 22.80 ของประชากรทั้งจังหวัด อำเภอที่มีประชากรน้อยที่สุด คือ อำเภอชุมตาบง จำนวน 19,049 คน คิดเป็นร้อยละ 1.78 จำนวนประชากรของจังหวัดนครสวรรค์ลดลงจาก ปี พ.ศ.2559 จำนวน 1,121 คน

จังหวัดนครสวรรค์ จัดรูปการปกครองตามลักษณะการปกครองส่วนภูมิภาค ดังนี้
ตารางที่ 2 ตารางแสดงเขตการปกครองส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2559

ที่	อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	จำนวน หมู่บ้าน	จำนวน ตำบล	จำนวน เทศบาล	จำนวน อบต.
๑	เมืองฯ	๗๔๘.๒๖๘	๑๗๒	๑๖	๒	๑๖
๒	โกรกพระ	๒๙๗.๑๙๔	๖๕	๙	๓	๗
๓	ชุมแสง	๗๑๖.๗๒๖	๑๒๖	๑๑	๒	๑๑
๔	ลาดยาว	๖๙๑.๐๙๖	๑๔๙	๑๒	๒	๑๒
๕	บรรพตพิสัย	๙๐๙.๘๙๗	๑๑๘	๑๓	๒	๑๒
๖	หนองบัว	๘๑๙.๕๐๕	๑๐๗	๙	๑	๙
๗	ตากถ้ำ	๘๕๔.๐๖๒	๑๒๕	๑๐	๒	๑๐
๘	เก้าเลี้ยว	๒๕๖.๗๑๓	๔๓	๕	๑	๔
๙	ท่าตะโก	๖๐๗.๒๒๕	๑๑๒	๑๐	๑	๑๐
๑๐	ตากฟ้า	๕๗๐.๖๙๒	๗๖	๗	๒	๖
๑๑	ไพศาลี	๙๗๙.๔๕๗	๑๐๑	๘	๑	๘
๑๒	พยุหะคีรี	๗๔๐.๗๙๔	๑๒๕	๑๑	๒	๙
๑๓	แม่วงก์	๗๖๖.๘๐๘	๖๖	๔	-	๔
๑๔	แม่เปิน	๒๖๐.๒๐๐	๒๔	๑	-	๑
๑๕	ชุมตาบง	๓๗๙.๐๔๐	๒๓	๒	-	๒
	รวม	๙,๕๙๗.๖๗๗	๑,๔๓๒	๑๒๘	๒๑	๑๒๑

แหล่งข้อมูล : ที่ทำการปกครองจังหวัดนครสวรรค์ ข้อมูลเดือน มกราคม ๒๕๖๐

จากตารางที่ 2 พบว่า จังหวัดนครสวรรค์แบ่งการปกครองออกเป็น ๑๕ อำเภอ ๑๒๘ ตำบล ๑,๔๓๒ หมู่บ้าน และจัดรูปการปกครองตามลักษณะการปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑ แห่ง เทศบาล ๒๑ แห่ง (เทศบาลนคร ๑ แห่ง เทศบาลเมือง ๒ แห่ง เทศบาลตำบล ๑๘ แห่ง) และองค์การบริหารส่วนตำบล ๑๒๑ แห่ง

1.5 ข้อมูลประชากร

1.5.1 ประชากรและความหนาแน่น

ตารางที่ 3 ตารางแสดงจำนวนบ้านและความหนาแน่นของประชากร

ปี พ.ศ.	ชาย	หญิง	รวม	บ้าน	เฉลี่ย จำนวน ประชากร ต่อบ้าน	ความ หนาแน่น (คน/ตร.กม.)
๒๕๕๖	๕๒๕,๓๕๑	๕๔๗,๗๙๑	๑,๐๗๓,๑๔๒	๓๘๓,๘๖๗	๒.๗๙	๑๑๑.๘๑
๒๕๕๗	๕๒๕,๑๔๖	๕๔๗,๖๑๐	๑,๐๗๒,๗๕๖	๓๙๐,๗๗๑	๒.๗๔	๑๑๑.๗๗
๒๕๕๘	๕๒๔,๖๘๒	๕๔๗,๒๖๐	๑,๐๗๑,๙๔๒	๓๙๖,๓๒๓	๒.๗๐	๑๑๑.๖๘
๒๕๕๙	๕๒๑,๓๔๓	๕๔๕,๑๑๒	๑,๐๖๖,๔๕๕	๔๐๑,๔๓๒	๒.๖๕	๑๑๑.๑๖
๒๕๖๐	๕๒๐,๕๗๕	๕๔๔,๗๕๙	๑,๐๖๕,๓๓๔	๔๐๕,๘๕๕	๒.๖๒	๑๑๐.๙๙

แหล่งข้อมูล : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐
(พื้นที่ จ.นว. ๙,๕๙๗.๖๘ ตร.กม.)

จากตารางที่ 3 พบว่า จำนวนบ้านเพิ่มขึ้น แต่จำนวนและความหนาแน่นของประชากรลดลง เฉลี่ยจำนวนประชากรต่อบ้านลดลง แสดงว่า สภาพสังคมมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลง ครอบครัวมีขนาดเล็กและเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น

1.5.2 โครงสร้างอายุประชากร

ตารางที่ 4 ตารางแสดงจำนวนประชากรจำแนกรายอายุ จังหวัดนครสวรรค์

อายุ	ชาย	หญิง	รวม
๐-๕ ปี	๓๓,๑๔๒	๓๑,๑๑๕	๖๔,๒๕๗
๖-๑๐ ปี	๓๐,๔๗๙	๒๘,๗๙๗	๕๙,๒๗๖
๑๑-๑๕ ปี	๓๐,๖๘๑	๒๘,๘๕๐	๕๙,๕๓๑
๑๖-๒๐ ปี	๓๔,๖๗๕	๓๒,๖๙๓	๖๗,๓๖๘
๒๑-๒๕ ปี	๓๘,๒๔๖	๓๖,๐๘๐	๗๔,๓๒๖
๒๖-๓๐ ปี	๓๖,๐๕๖	๓๔,๒๔๒	๗๐,๒๙๘
๓๑-๓๕ ปี	๓๘,๓๐๖	๓๗,๖๒๘	๗๕,๙๓๔
๓๖-๔๐ ปี	๓๙,๖๐๐	๓๙,๑๑๖	๗๘,๗๑๖
๔๑-๔๕ ปี	๔๐,๐๖๖	๔๑,๖๔๒	๘๑,๗๐๘
๔๖-๕๐ ปี	๔๒,๐๒๐	๔๖,๐๒๐	๘๘,๐๔๐
๕๑-๕๕ ปี	๔๑,๙๕๐	๔๖,๓๔๙	๘๘,๒๙๙
๕๖-๖๐ ปี	๓๓,๓๘๗	๓๘,๔๗๔	๗๑,๘๖๑
๖๑-๖๕ ปี	๒๖,๗๘๓	๓๑,๒๘๐	๕๘,๐๖๓
๖๖-๗๐ ปี	๑๙,๙๑๒	๒๔,๕๕๔	๔๔,๔๖๖
๗๑-๗๕ ปี	๑๓,๒๗๖	๑๖,๗๓๑	๓๐,๐๐๗
๗๖-๘๐ ปี	๑๐,๔๒๑	๑๔,๔๑๔	๒๔,๘๓๕
๘๑-๘๕ ปี	๖,๖๗๒	๙,๓๕๙	๑๖,๐๓๑
๘๖-๙๐ ปี	๓,๐๒๕	๔,๗๔๓	๗,๗๖๘
๙๑-๙๕ ปี	๑,๑๖๒	๑,๖๙๓	๒,๘๕๕
๙๖-๑๐๐ ปี	๔๐๖	๕๑๔	๙๒๐
๑๐๐ ปีขึ้นไป	๔๔	๘๑	๑๒๕
รวม	๕๒๐,๓๐๙	๕๔๔,๓๗๖	๑,๐๖๔,๖๘๕

แหล่งข้อมูล : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

จากตารางที่ 4 พบว่า จำนวนประชากรจังหวัดนครสวรรค์ รวมทั้งสิ้น 1064,685 คน เป็นชาย 520,309 คน เป็นหญิง 544,376 คน ประชากรชายน้อยกว่าประชากรหญิง 24,067 คน ประชากรชายคิดเป็นร้อยละ 95.57 ของประชากรหญิง กลุ่มอายุที่มีจำนวนมากที่สุด คือช่วงอายุ 41-60 ปี จำนวน 329,908 คน รองลงมาคือช่วงอายุ 21-40 ปี จำนวน 299,274 คน ส่วนช่วงอายุ 0-20 ปี จำนวน 250,4๓๒ คน

1.6 ข้อมูลแรงงาน อุตสาหกรรม อาชีพและการประกันสังคม

1.6.1 สถานภาพแรงงาน

ตารางที่ 5 ตารางแสดงจำนวนประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามสถานภาพแรงงาน เป็นรายไตรมาส พ.ศ. 2558 – 2560 (หน่วย : พันคน)

ปี/ไตรมาส	รวม	กำลังแรงงาน			ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน		
		ผู้มีงานทำ	ผู้ว่างงาน	กำลังแรงงานที่รอฤดูกาล	ทำงานบ้าน	เรียนหนังสือ	อื่นๆ
ปี ๒๕๕๘ ไตรมาส ๑	๕๕๓.๕	๕๔๖.๔	๔.๒	๒.๙	๑๐๑.๒	๕๘.๕	๙๖.๘
ปี ๒๕๕๘ ไตรมาส ๒	๕๔๒.๔	๕๓๔.๙	๒.๐	๕.๔	๙๘.๗	๕๗.๑	๑๑๒.๐
ปี ๒๕๕๘ ไตรมาส ๓	๕๓๕.๓	๕๓๑.๙	๒.๘	๐.๕	๙๖.๒	๕๗.๒	๑๒๑.๙
ปี ๒๕๕๘ ไตรมาส ๔	๕๔๙.๘	๕๔๕.๙	๓.๔	๐.๓	๘๒.๙	๖๐.๑	๑๑๘.๑
ปี ๒๕๕๙ ไตรมาส ๑	๕๕๕.๘	๕๔๙.๓	๓.๖	๒.๗	๗๕.๑	๕๔.๖	๑๒๕.๘
ปี ๒๕๕๙ ไตรมาส ๒	๕๐๘.๒	๕๐๕.๔	๒.๘	๖.๑	๙๗.๐	๖๑.๓	๑๓๙.๒
ปี ๒๕๕๙ ไตรมาส ๓	๔๙๒.๓	๔๘๗.๐	๕.๒	๐.๓	๙๖.๙	๖๔.๘	๑๕๗.๙
ปี ๒๕๕๙ ไตรมาส ๔	๕๓๗.๙	๕๓๑.๑	๖.๘	๑.๖	๖๖.๐	๖๑.๒	๑๔๕.๘
ปี ๒๕๖๐ ไตรมาส ๑	๕๒๙.๘	๕๑๐.๙	๕.๙	๑๒.๘	๗๘.๖	๕๘.๗๗	๑๔๕.๗
ปี ๒๕๖๐ ไตรมาส ๒	๕๑๓.๔	๔๙๕.๙	๖.๙	๑๐.๔๗	๙๔.๗	๕๘.๒	๑๔๖.๘
ปี ๒๕๖๐ ไตรมาส ๓	๕๑๙.๓	๕๑๒.๓	๖.๙	๑.๘	๘๔.๑	๖๕.๘	๑๔๔.๐

แหล่งข้อมูล : การสำรวจสภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๐ ระดับจังหวัด
สำนักงานสถิติแห่งชาติ

จากข้อมูลประชากรอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป จำแนกตามสถานภาพแรงงาน เป็นรายไตรมาส พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๐ ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าจำนวนผู้ว่างงานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตั้งแต่ ปีพ.ศ. ๒๕๕๙ ไตรมาส ๑ และผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน อื่นๆ มีแนวโน้มมากขึ้น (อายุมากหรือน้อยเกินไป เจ็บป่วยเรื้อรัง พิกัด ไม่สมัครใจทำงาน ทำงานโดยไม่ได้รับค่าจ้างหรือสิ่งตอบแทนให้แก่บุคคล ซึ่งไม่ได้เป็นสมาชิกในครัวเรือนเดียวกัน ทำงานในองค์กรการกุศลฯ)